

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.

Correspondențele sînt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cuvântarea.

Ilustrității Sale episcopului Dr. Victor Mihalyi de Apșa ținută în casa mag-naților la 13 Maiu 1879 cu ocașiunea desbaterei proiectului pentru introducerea limbii maghiare ca studiu obligat în toate scoalele populare.

Dacă cu ocașiunea prezentă îndrăsnesc a'mi ridica cuvântul, și cu umilită reverență a vorbi la obiectul de sub întrebare: o fac aceasta din motivul, pentrucă în Ungaria cauza învățământului elementar al poporului, în mare parte se mișcă încă tot în sfera de activitate a auctorităților bisericesci. Eară proiectul de lege admis la pertractare, fiind destinat numai pentru o parte a cetățenilor din patrie, deosebit atinge mai de-aproape interesele de viață și venitoriu diecesei românesce gr-catolice a Lugoșului, concredute grigei mele.

Să'mi fie deci ertat și mie, care nu numai ca arhipăstoriul acelei diecese am aci dreptul de sesiune și de vot, dar totodată sînt și părtaş responsabilității ce apasă câte unul pre membrii acestei înalte case legislative pentru decisiunile aceleia, să'mi fie dic ertat și mie a lua mai de-aproape în considerațiune proiectul de lege de sub pertractare din nescari puncte de vedere curgătoare din însași natura lucrului, cari până acuma în mare parte nu fură atinse, și prin aceasta a'mi motiva după puțină votul. (Să auzim!)

Nu va fi scăpat din atențiunea înaltei case cestiunea cea momentoasă a seculului nostru, carea pre câmpul pedagogiei ține în ocupațiune mintea celor mai eminenți bărbați de specialitate, înțeleg: teoria despre deobligamentul universal, despre manipulara și despre măsura estinderei a învățământului elementar al poporului, carea teorie în luptele neincetate ale societății creștinesce cu contrarii ei de toate adumbramintele, formează o linie principală de conflict, unde chiar și în dîile noastre ambe părțile se nevoesc cu o vênjosime perseverantă a asigura cauzei lor învingerea și ocuparea, și aceasta este presiunea aceea a relațiunilor sub carea și o parte și alta stăruiesce a salva ce se poate.

Legislațiunea Ungariei, ilustri domni magnați! în art. XXXVIII din anul 1868 ce e drept, în privința aceea a luat pozițiune, când a edis obligamentul universal al învățământului elementar al poporului; însă legislațiunea aceasta în spiritul creștinesc al trecutului ei, și în consecință cu sine însași a ajutat la valoare și acea cuprindere, că învățământul elementar al poporului în prima linie se ține de sfera de drept a puterei părintesci și numai defectele acesteia sînt chemate în linia a doua a le suplini la dorința părinților comuna ori confesiunea prin întrevinerea lor; eară amestecul puterei de stat în cauza aceasta, prelângă deprinderea dreptului de suprema inspecțiune, numai într'a treia linie se poate pretinde, și earăși numai spre ajutorarea părinților.

Drept aceea, legea atinsă a lăsat în libera dețermurare a părinților a

mijloci instrucțiunea elementară a pruncilor sei a casă, în scoale private ori publice, în scoale populare de reuniuni ori confesionale, în comunale ori de stat, în institute populare elementare ori superioare. Și cu drept! De oarece înalta legislațiune 'și-a recunoscut de problemă principală respectarea cuvenită a unuia dintre cele mai sante drepturi omenesci, a dreptului de părinte. A priceput, că dreptul acesta ar fi fost atins în modul cel mai simțit, de cumva prin instrucțiunea elementară de aceasta ori de acea natură impusă părinților, acestia întru desvoltarea intelectuală a pruncilor sei ar fi împedecați a înfățișa și oareși cum a reproduce spiritul și inteligența lor proprie, și spre glorificarea creatorului a continua într'ênșii bunele însușiri spirituale, cu natura eređite și de cătră părinți.

Așa e! întru înțelepciunea legislațiunei Ungariei s'a înfrânt revêrsarea, carea se nevoiesce a dejosi demnitatea părintească prin aceea, că îi consideră ca pre născătorii numai a unei ființe organice, eară nu a unei ființe omenesci perfectibile, provêdute cu facultățile minței și a voinței libere. Aceasta legislațiune nu a conces aceea, ca în seculul acesta luminat între popoare creștine, cari se bucură de drepturi și de libertate să se netedască calea la împămîntenirea educațiunei spartane, celei restringătoare și deslegătoare a toată legătura de familie.

Principiele cele mai elementare ale pedagogiei semnalează fapta: cumcă băiatul întru început cugetă esențial-minte așa, ca instrumentul inteligenței părinților; — el nu e capace a cugeta fără de idei metafisice și morale, e incapace de a avé idei de aceste fără limbă, eară a grăi numai așa începe, dacă în cercul familiei părinții, și osebit mama sa stăruiesce a desvolta în dînsul facultatea intelectuală; — deci grigea și osteneala părintească pune temeiul educațiunei și instrucțiunei băiatului. — Preste temeiul acesta a zidí mai departe, va să dică a deștepta prin exerciții verbale și intelectuale facultățile cele fragede ale băiatului, și a'l introduce pre acela în câștigarea de cunoscînțe necesare și folositoare, spre aceste este chemat învățământul elementar al poporului.

Spre a asigura rezultatul în această privință §. 58 al art. XXXVIII din 1868 susținut și după drept pas-tră nevătêmat principiul cel singur conducător la scop, ca adecă în scoala poporală elementară fie-care scolar să primească instrucțiune în limba sa maternă; pentrucă legislațiunea ungurească cu înțelepciune a priceput, că pruncul numai în limba sa maternă se poate ajuta prin exerciții verbale și intelectuale spre cugetare, și spre adaugerea cunoscînțelor sale.

La din contră, dacă pruncul în scoala elementară instrucțiunea o ascultă într'o limbă lui necunoscută, în loc să fie în stare a înainta, se află respins la acel moment al desvoltării sale, când mai întăiu începuse a pronuncia cuvinte.

Această înțeleaptă dispozițiune a

legei în asemenea mod corespundătoare postulatelor dreptului natural și al pedagogiei, unele organe prea zelante au socotit a o puté delătura, cari, ca să mă restring numai la teritoriul diecesei Lugoșului, cauzei învățământului poporal elementar prin aceea au cređut a'i ajuta, că în comune curat românesce, ori în comune de acele mestecate, unde partea precumpănitore a locuitorilor o formează Românii, au aplicat docenți de aceia, cari înșii necunoscînd limba română, cu atât mai puțin sînt în stare în această limbă a învăța pre altul.

Organele respective pe ce cale sînt în stare a legitima o atare delăturare a legii, aceasta a o cerca mai deaproape, nu'mi este voia: — presentarea acestui proiect de lege și admiterea lui la pertractare poate servi spre liniscirea acelor organe; pentrucă dînsii, ce e drept, pe conta legii sancționate, însă numai anticipând au executat în toată estinderea s'a aceea ce proiectul de lege treptat doresce se o ajungă pe calea s'a, dispunînd ca în scoala poporală de es. scolarul român nu numai în limba s'a maternă să primească instrucțiune.

Cu deadinsul dic aceasta, de oare-ce proiectul de lege nici cu un cuvînt nu atinge, că în ce limbă are se fie compus manualul din care pruncii scolari vor se învețe limba maghiară? Adevêrat că nici aceea nu se dic, că din manual compus în limba maghiară; dară e de comun cunoscut, că după postulatele de ađi ale metodei în scoalele populare elementare nu este ertat a da scolarului în mână gramatica sistematică nici chiar atunci, când i se propune în limba lui maternă, ci și regulele limbii materne are să le învețe scolarul prin exerciții verbale și înțelesuale, prin cetit și scris, prin memorisare, și sub astfel de deprinderi are docentul să esplice scolarii una sau altă regulă principală a gramaticii. — De unde apriat se vede, că acest proiect legea XXXVIII din 1868 după sustare de 10 ani o modifică în una din cele mai esențiale dispozițiuni, anume cu privire la limba de propunere, care e mijlocitoarea principală a ori-cărei instrucțiuni, și mai numai singurul vehicul al învățământului poporal.

După părerea mea, ilustri D-ni Magnați! nu toată închipuirea de negrigrîre, nici toată aparența de înaintare sau de coregere este cauza suficientă spre a schimba legile, — pentrucă înțelepțesce e cu plăcere a scîi, că legea din usul vieții practice își înprumută parte mare a puterei sale, dovêdirea ponderoasă că corespunde scopului, și influența cea mare preste dispozițiunile ce 'și le face fiesce-cine în interesul seu. — Eară legea adusă în locul aceleia la început chiar și pentru noutatea ei are să conteđe la mai puțină reverență, din lipsa de esperiment și în privința utilității este mai îndoișoasă, și probabilmente va fi daunoasă mai multora din societate, întru cât va nimici așteptările lor îndreptățite, pre siguritatea căror așteptări să se întemeiază în mare parte bunăstarea socială.

Deci schimbarea legilor cam de

comun e o întreprindere periculoasă, măcar că aorea este necesară; pentru aceea necesitatea modificărei ace-lora, supunînd dreptatea lor de ambe părțile, totdeauna atêrnă de la comparațiunea ce se face de o parte între foloasele sperate ale legii noué, de altă parte între nesiguritatea acelor foloase, și scădemîntul de reverență și de certitudine care neapărat urmează din abrogarea legii precedente.

Spre scopul acestei comparațiuni să'mi fie conces înainte de toate a observa, că nu toate dispozițiunile acestui proiect de lege se pot concilia cu postulatele echitației, când de es. în §. 3 docentului eșit din Preparandie ori aplicat în stațiune de la anul 1872 încoace îi înpone o sarcină grea cum este a propune în scoala elementară o limbă învățăceilor necunoscută; fără ca înalta legislațiune mai nainte să se îngrijească, sau ca după starea financiară a țerei și cea materială a poporului preste tot, se fie în stare a se îngriji, ca docenții aceia cel puțin se fie dotați de suferit, și astfel să se facă părtași, ori-cărei remunerațiuni corespundătoare pentru osteneala ce vor avé de a'și adauge în grad notabil.

Afară de aceea puțin echitabilă e dispozițiunea cuprinsă în §. 4 al acestui proiect de lege, când pentru scoalele elementare populare a unei părți notabile din țară, prescrie cu un obiect de propunere mai mult, decât câte au fost obligătoare până aci în acele scoale populare, și câte vor fi și pre venitoriu obligatoare în scoalele populare ale celeilalte părți din țară; și prin aceasta până când o parte a cetățenilor și în venitoriu în limba sa maternă se va împărtăși de întreaga estensiune a beneficiului învățământului poporal elementar; până atunci cealaltă parte a cetățenilor patriei de beneficiile învățământului elementar neînpedecat se va puté împărtăși numai în acea măsură, carea prin numărul oarelor din instrucțiunea ce se va esmite pentru executarea legii se va reserva pentru instrucțiunea în limba maternă; — eară câștigarea manualelor de învățămînt va costa spese îndoite.

Din aceste motive după umilita mea părere, acest proiect de lege se vede a fi apt spre aceea, ca se înstrăineđe pe cei de treabă studenți români de la pășirea la cariera de docenți ai scoalelor populare — dar de odată se sparie și pe părinți de la trămiterea la școală a pruncilor obligați la frecuentare prin aceea, ca pe băeții lor frageđi, cari și de altmîntrelea cu anevoie se pot îndulci la școală, îngreunîndu-i în mod notabil pe simțite amorțește cursul instrucțiunei, și riscă succesul învățământului în limba maternă.

Prin ce cu anevoie se va puté încungiura, ca în urma executării acestei legi, numărul pruncilor frecventatori de școală, procentul lor și altcum cu multă trudă eluptat, în scurt timp să nu scadă pe alocurea în mod notabil.

Mai încolo nu se poate trece cu vederea Ilustrii Domni Magnați! na-

tura obiectului de învățământ, care în înțelesul acestui proiect de lege va să se înșurubeze scoalelor populare, care obiect nu se restringe între marginile unei anumite dețernite cunoștințe de specialitate, ci e o limbă viuă, limba legalmintă oficială a puterii de stat, carea după modesta mea părere, numai așa se poate propune cu succes, de cum-va aceea se estinde și înbrătoșădă, mai toate obiectele de învățământ, cari sunt prescrise pentru ajungerea scopurilor scoalelor elementare populare.

Spre dovedirea așertiunii mele, să-mi fie conces a arunca o privire în planul de învățământ pentru scoalele populare elementare, prescris cu ordinațiunea în Ministeriu reg. ung. de culte și de instrucțiune publică de datul 26 August 1877 Nr. 21678, care plan e compus după toate regulile metodice. La pag. 4 a aceluia se dice, că „de centru al instrucțiunii în scoala poporală elementară servește limba, — mai încolo: „scopul instrucțiunii gramaticale în scoala elementară poporală este: ca pruncul se scie grăi sau ași propune cugetele sale curat, limpede, și cu accentuare naturală.”

„Scopul acesta nu se poate ajunge singur numai cu propunerea gramaticii strins luate, ci spre aceasta e de lipsă a întrebuița fiește carele dintre obiectele de învățământ. — Între celelalte obiecte de învățământ, mai acomodat se pot folosi ca mijloace ale acestei instrucțiuni exercițiile verbale și intelectuale, scrisul și cetitul.”

Mai încolo la pagina 12 în privința gramaticii maghiare se dice: „Căstigare cunoscîntelor gramaticale necesare pentru învățacelul scoalei elementare, osebit însă pentru scolarul de la scoala poporală se poate împreuna cu propunerea celorlalte obiecte de învățământ, și precum s'a arătat mai sus, cu deprinderea în cetit și scris, — și toate câte sunt de lipsă a scî din acest obiect de învățământ pe acest grad al instrucțiunii după modul acesta se pot învăța cu mai mult rezultat.”

Ear la pagina 34 cu privire la planul general al oarelor se prescrie: „Între obiectele de învățământ mai mult timp este de a se destina pentru cetit și scris, pentru limba maternă și pentru aritmetică. — Celelalte obiecte de învățământ, mai ales în scoalele populare nedespărțite, se pot învăța prin cetirea cărților de lectură cu ajutorul lecturilor.”

(Va urma).

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După țiarul stenografic al dietei).

Sedința din 1 Maiu 1879.

După ce a vorbit deputatul Blasiu Orban (pentru) și Mihail Szabovljevic (contra) ia cuvântul

Ministrul de culte și de instrucțiune August de Trefort: Onorată casă! Avusem de gând, a lua cuvântul la proiectul de lege de față numai la sfârșitul desbaterei generale; auzind însă atâtea vorbe șoade în contra lui, află de consult, a face acum observările mele mai ales pentru a reduce cestiunea de pe tapet la adeverata sa valoare și pentru a constata natura prosaică a acestei desbateri! căci eu deastădată nu simt nici o dispoziție solemnă și nici nu vîd în aceasta casă semne a unei dispoziții solemne. (Adevărat! Așa este!)

Eu sciu bine, că noi scriem și vorbim în zadar în contra acelor cari sunt conduși prin pasiune, prin prejudeț sau prin setea a juca o rolă. (Aprobare viuă.) Acestia pun în proiectul de lege astfel de intențiuni, cari nici decăt nu sunt cuprinse în el. Ei se

gereaza ca răuvedători și Don Quixotes, purtând o luptă de mori de vînt în contra acestui proiect.

Argumentele lor totuși nu pot fi ignorate. Ele se concentrează în următoarele. Înainte de toate afirmă ei, că acest proiect învoalvă o luptă în contra naționalităților și în contra popoarelor, cari nu vorbesc unguresce: că atacă autonomia și libertatea bisericilor și a confesiunilor; că el nu este cu scop din punct de vedere pedagogic; și în sfârșit, că el nu este în consonanță cu tradițiunile politice maghiare.

Genesa acestui proiect de lege dovedește mai bine, că în el nu se află nici urmă de antipatie și de luptă în contra naționalităților. Nu numai că iurisdicțiuni numeroase au petiționat la dietă pentru introducea limbei maghiare în scoalele populare, precum se amintise aici în mai multe rînduri, ci mi-a venit la cunoștință prin inspectorii scolari, prin oficii bisericesti, că comune foarte numeroase din cele mai diferite regiuni ale țării doresc instrucțiunea limbei maghiare în scoalele elementare. (Adevărat! Așa este!) Guvernul a satisfăcut așadară numai acelor dorințe și pretensiuni, când a elaborat acest proiect de lege. (Aprobare.)

Eu și întregul guvern am privit aceasta afacere numai din punct de vedere al interesului, căci în faptă zace în interesul cetățenilor, cari nu vorbesc unguresce, să învețe unguresce, precum zace și în interesul statului să ofere lor ocasiunea a învăța aceasta limbă. Acest proiect de lege așadară n'are altă tendință. Nu se tractează aici de o asimilațiune, căci atîta scim și noi, că a voi să o ajungi pe aceasta cale ar fi o întreprindere întărdiată. (Aprobare.) Este însă un lucru prea firesc, că, vîind a satisface pretensiunilor generale, putem crea numai o lege generală și nu putem statorî excepțiuni pentru cercurile electorale ale domnilor Polit și Szabovljevic. (Apaus.) Căci făcînd noi astfel, am recăde în timpul, unde după cum scim din istoria de drept a lui Savigny, unul trăia după *jus romanum* și celalalt după *lege Francorum seu Visigothorum*. Voesc domnii Unguri numiți a ne împinge în acest timp, regrătăm a nu le pute servi. (Aprobare viuă și aplaus.)

După cele dîse am ascultat cu uimire vorbirea domnului deputat Gebbel în care se exprimă temerea de sclăvie limbistică și națională.

Argumentul al doilea, prin care se atacă proiectul de lege, că el suspendeasă autonomia confesiunilor, este tot așa puțin valoros, ca și cel d'întăiu. E șod, că, precănl de o parte se dice că guvernul și cu deosebire eu atac autonomia confesiunilor, de altă parte sunt învinovați, că sunt prea indulgent, ba cineva a țis chiar, că aș fi ultramontan. (Ilaritate viuă.) Eu mărturisesc, că nu vîd necul organic între instrucțiunea limbei maghiare în scoalele populare și între autonomia bisericilor. (Aplaus.)

Aceasta obiectare poate privi numai la § 8 al proiectului original, care voesc a vindicia guvernului cu privire la executarea acestei legi o oarecare controlă. Domnilor, dacă vîd displace aceasta, vați cam întărdiat puțin, căci legea din 1791, precum și art. le. XXXVIII: 1868 și legea mai tîrzie care privește oficiile scolare garantează guvernului un drept oarecare, a controla și scoalele confesionale, și dacă legile n'ar garanta acest drept, guvernul ar avé datorința a pretinde în interesul statului acest drept pentru sine (Aprobare viuă.)

Dacă guvernul n'ar avé acest drept, statul ar renunța la existența sa. (Aprobare viuă.)

Acest proiect de lege se atacă și din punct de vedere pedagogic și se

dice, că el nu va duce nici decăt la țintă. Dacă nu ne va duce la țintă, pentru ce îl atacați așa tare? (Ilaritate.) De altcum părerile pedagogilor sînt foarte diferite despre acest obiect. Pedagogii cu care am eu obiceiul a mă sfătui, sînt cu totul de altă părere, ca pedagogii domnului deputat Polit. (Ilaritate.) Viața și praca, acești cei mai buni pedagogi, au decis cestiunea la răsărit și la apus, așa ca și la noi.

Noi avem multe scoale, în cari se instruează cu succes două limbi. S'a amintit aici, că în scoalele graniței militare s'a instruat limba germană și eată, naționalitatea nu s'a prepădit, ci Sărbii graniței militare au ajuns prin cunoștința acestei limbi în monarhie la astfel de influență, care după proporția lor numerică nu le-ar compete. (Aprobare viuă.) În anul 1873 am cercetat eu în partea graniței care formează astăzi comitatul Severinului multe comune, unde se instrua în scoalele elementare limba germană și eu n'am băgat nici de cât desamă, că acele comune ar fi încetat a fi comune românesce sau că ar fi suferit vre-o scădere în privința bisericească. Dar am aflat în fie-care comună 5—10 oameni, cari au scit spune gravaminile lor în limba germană mie și generalului Scudier, care a călătorit cu mine dinpreună. Eu doresc, ca acest proiect să aibă un asemenea rezultat (Aprobare viuă.)

Esercita-va acest proiect de lege o influență culturală mai afundă, atîrnă de la aparatul, cu care va pute lucra, atîrnă de la dezvoltarea mai superioară a culturai și în sfârșit în oare-care măsură și dela politica instrucțiunii. Și eu am conceputele mele despre politica instrucțiunii și-poate mi-a fi permis să o spun — ele sînt mai corecte decăt conceptele acelor cari pășesc față cu mine în toate cestiunile de învățământ ca antagonisti. Dar succesul deplin nu atîrnă chiar și pre lăngă o politică corectă, numai exclusiv de la ministrul instrucțiunii.

Domnul deputat Gebbel a țis, că învățământul limbei maghiare se va face numai pe contul scolarii de altă limbă prin care impregiurare spre exemplu în patria sa tinerii maghiari *eo ipso* vor dobândi un avantaj.

Planul nostru de învățământ ar trebui să fie foarte rău, dacă tinerii germani ar fi espuși acestui pericol. Eu cred chiar din contră, că tocmai prin învățământul limbei maghiare scolarii germani vor dobândi înaintea scolarii maghiari un avantaj, căci cunoștința duor limbi este în viața practică de mare folos și afară de aceea învățământul limbei desvoaltă mintea în mod foarte priincios.

S'a țis, că noi am fi rupt cu tradițiunile politice unguresce, asternînd acest proiect de lege. Aceasta afirmație s'a răsturnat încă eri. Eu însuși am adus aceea carte interesantă „*ratio educationis*”, în care multe pagine vorbesc despre instrucțiunea limbei maghiare; dar nu voiesc să repetez lucruri cari aici s'au amintit deja.

Eu voi să țic numai atîta, că noi n'am rupt cu tradițiunile politice unguresce, ci continuăm aceasta politică. Nici n'a fost din partea noastră o apucătură de cortes, când am asternut acest proiect. Noi l'am asternut în urma obiceiului parlamentar, fiindcă am vîdut, că o parte preponderantă a populațiunii și a dietei îl cere și fiindcă am vîdut, că cestiunea este matură a fi deslegată. (Aprobare viuă.) Dacă am fi lăsat noi altora deslegarea și dacă ne-am fi lăsat coplesii prin vot, ar fi fost foarte naiv din partene. Deși sîntem noi naivi în altă privință, totuși nu sîntem capabili de o astfel de naivitate. (Ilaritate.)

De altcum este cunoscut onoratei case, că prin asternerea acestui proiect de lege politica noastră și părerile noastre nu au suferit nici o schimbare nici în cestiunile interne nici în cele externe. Noi nu voim a inaugura o eră politică nouă. Voim noi, dorind instrucțiunea limbei maghiare în scoalele populare, a vătămă doară naționalitățile? N'am avut nici odată de gând și nici acum nu ne plesnesce prin minte, a închide scoalele cu limbă de instrucțiune nemaghiară și ale impune limba maghiară ca limbă de instrucțiune.

Ce privește libertatea bisericilor și a confesiunilor, este o defigurare de fapte, dacă se afirmă, că ministrul -president sau eu voim a păgubi autonomia bisericilor și libertatea confesiunilor.

Cu convingerea firmă, că în acest proiect nu este nimic ce ar pute vătămă autonomia bisericilor și a naționalităților, mă rog a'l primi (Aplaus viu).

(După ce a vorbit Ignatie Hélyfy (pentru) ia cuvântul deputatul Petru Mihalyi.)

(Va urma).

Revista politică.

Sibiū, în 25 Maiu.

Ministrul instrucțiunii a conchemat pe superintendenții și curatorii bisericeii evanghelice pe 5 Iunie n. la o anchetă, a cărei chemare va fi a se esprima despre punctațiunile cuprinse în proiectul de lege pentru esercitarea dreptului de supraveghere a statului asupra scoalelor medie și superioare. Acest proiect de lege, va fi, (nu'l cunoascem încă) un vrednic următoriu al legii pentru introducerea limbei maghiare, ca studiu obligatoric în scoalele populare.

Deoarece camerele Ungariei afară de proiectele de lege despre institutele de credit pentru proprietari mici și de unele petițiuni nu va mai lua în desbatere alte obiecte, este probabil că la începutul săptămănei viitoare sesiunea camerilor se va încheia prin un rescript regesc. Se dice că noua sesiune a camerilor se va concheta la 2 Octomvre n.

Și lui „Pester Lloyd” i se face gluma prea groasă cu desmințirea și înprospătarea scirilor despre ocupațiunea Novi-Bazarului. „Un om ingenios” dice numita foaie, „preste tot să nu facă glume rele; și dacă totuși i s'a întemplat lui o astfel de nenorocire, apoi numai una este mai punibilă, decăt aceea glumă rea, adecă repetirea ei. O astfel de glumă rea a contelui Andrassy a fost a vesti astăzi că ocupațiunea Bosniei și a Erțegovinei este de-a se esecuta imediat și mîne a desminți earăși aceasta scire, continuând săptămăni, ba luni întregi acest joc cam copilăresc „pentru ca opiniunea publică să se dedee încetul cu cugetul cu ocupațiunea.” Urma ne-a arătat, că această manevră n'a folosit nimica și a stricat mult. Cu toate aceste pare că în Viena se repeșcesc acum aceea glumă rea cu privire la cestiunea ocupațiunii celor trei puncte cunoscute în districtul Novi-Bazar și prepară nervii publicului pentru ocupațiune prin o depănare și o desdepănare alternativă.

Camerile României se ocupă cu lucrările constituirei. La senat au fost prezenți 36 senatori, s'a proces au presidiul d-lui G. Ionescu la tragerea de sorți a comisiunilor de verificare și s'au întocmit 4 comisiuni.

În guvernul Rusiei se petrece o crisă. Principele Gorciacoff se va retrage și contele Șuvaloff va primi ministeriu de externe și formarea noului cabinet. De odată cu schimbările aceste se va ridica starea de asediu în Rusia, fiindcă contele Șu-

valoff crede a pute stăpâni nihilistii prin alte mijloace. „Nat. Ztg.“ din Berlin dice, că meritele mari, ce 'și a câștigat Șuvaloff pentru buna înțelegere între Rusia și Anglia, îl îndreptătesc a sedea ca primul în sfatul țarului. Din Petersburg se desmintesc aceste sciri.

Bosniacii încep a fi nemulțămii cu civilisatorii lor, căci foile turcesci ne spun că Mahomedanii din Bosnia a înaintat puterilor mari un memorandum, în care se roagă, ca trupele austro-ungare din Bosnia și Erțegovina să se înlocuească prin un contingent european meste-cat. Totdeodată memorandumul exprimă speranța, că ambelor provincie din imperiul turcesc se va da o constituție autonomă. Într'un al doile memorandum se roagă regina Angliei a lucra într'acolo, ca, dacă totuși ocupațiunea este necesară, ca să fie provădută de trupe italiene.

În atacarea turco-grecească pare că puterile mari au ajuns — deocamdată — la o înțelegere, căci vorbele despre înarmări, conflicte etc. cu privire la aceste state au încetat. Înțelegerea însă consistă într'o conferență a reprezentanților, ce are să se țină la Constantinople, o conferență, care să fie lipsită de însușirile conferențelor obicinuite, adică fără luarea unui protocol și fără de o comunicare oficială între ambasadori.

În Belgrad s'a constituit un comitet, compus mai ales din neguțători, care voiesce să lupte cu toate mijloacele ertate în contra egalei îndreptățiri a Ovreurilor, stipulată în tratatul dela Berlin; cu deosebire se intenționează a se prelucra membrii scupstinei în acest înțeles.

Varietăți.

* (Discursul de tron) al Domnitorului României, prin care s'au deschis camerile de revisiune, am fost necesități din lipsă de spațiu a'l pune la o parte pentru numărul venitor.

(Maial). Intrunitele scoale române gr. or. de aici au onoare a invita prin învățătorii lor pre p. t. domni și stim. familii la „Maialul“ ce se va celebra din partea acestor scoale mâne în 27 Maiu st. v.

* (Maialul din Săliște). Corpul învățătoresc dela scoala normală gr. or. din Săliște invită la maialul ce se va arangia Duminecă la 27 Maiu (8 Iunie) a. c. în Bercul roșu. Începutul petrecerei de danț la 2 oare d. a. Fiind timpul nefavorabil maialul se amână pre Dumineca procsimă.

* (Trenuri de petrecere) din Sibiu la Ocna și înderept comunică din 4 Iunie n. în fie-care săptămână, Mercurea, Sâmbăta și Dumineca în următorul mod:

Plecarea din Sibiu e la 3 oare după ameași și din Ocna la 8 oare și 8 minute sara; sosirea în Sibiu e la 8 oare și 57 minute. Prețul unui bilet incolo și retur e pentru II clasă 75 cr., pentru III cl. 50 cr. Copiii sub 2 ani nu plătesc nimic; pentru un copil de 2 ani până la 10 ani se poate scoate numai un bilet pe a III clasă, cu care are drept a călători pe clasa II; o persoană în vârstă însă și un copil cu un bilet de clasa II pot călători pe clasa III. Doi copii pot cu un bilet călători pe clasa carea 'și-au ales-o.

În piața garei spre orientarea p. t. public se va arbora un steag la 1 oară după ameași ca semn, că în aceeași pleacă trenul la Ocna; nu pleacă însă când steagul nu e arborat.

* (Miseria la țară). Ni se scrie din Veseud, că în zilele trecute s'a vândut acolo pentru datorie moșia unui proprietar maghiar în preț cel puțin de 1200 fl. la licitațiune publică cu

19 fl. 83 cr., cumpărându-o ferariul T. din Sibiu, carele în aceeași di o-a vândut cu 680 fl. Tot atunci s'a vândut acolo o vie de o bute de vin cu 11 cr. Acest fapt, unele din sutele ce se întind pe satele noastre mai în toată țina, ilustrează în modul cel mai evident miseria noastră.

* (Un românofil mare). Sub firma aceasta, dăm de o notiță în „Magyar-ország“, din care se vede că italianul Enrico Croce, autorul broșurei „La Romania d'avanti all' Europa“ și redactorul ziarului „La voce d'Italia“, s'a adresat cu o epistolă către deputatul Maur. Lokay, redactorul lui „Hon“ în care 'și exprimă părerea de reu, că Maghiarii nu înțeleg necesitatea de a se purta mai bine față cu Românii. Același scriitoriu într'un articol intitulat „Maghiarii și Românii“ și publicat în ziarul „il Torino“, bicuiesce purtarea ostilă și fără de cap a Maghiarilor față cu Românii, „Magyarország“ dice că toate sunt frumoase, dar dl Croce ar trebui să lumineze pe Românii ca să priceapă, că ei sunt cu creeri în cap. Pentru Maghiari, dice „M.“, vorbesc faptele (Adevărat: Ignorarea legii de naționalități; legea electorală specială pentru Transilvania; paralizarea legilor ce garantează autonomia confesiunilor prin legea pentru limba maghiară și în fine toate ordinațiunile câte emanază din legile aceste sunt fapte. Red.). „M.“ ia spre sciință cele despre Croce și ne asigură că în cât o privește va rămâne și mai departe ce a fost și până acum. Alte superări să nu aibă.

* (Bibliotecile dela scoalele sătesci). Primm dela domnul învățătoriu dirigent Ioachim Ciurea din Bran următoarea aprețiere și mulțămită publică: Este constatat, între bazele unei educațiuni bune religiositate și moralitatea cuprinde un loc de frunte; pentruca să se poată însă perfecționa simțul religios-moral este de lipsă a'i veni tineretului în ajutor prin exemple și cărți bune instructive și morale. După cum este cunoscut poporul nostru posedă puține mijloace pentru a pute procura astfel de cărți, parte din lipsă și sărăcie, parte pentrucă la poporul nostru nu s'a dezvoltat de ajuns gustul cetitului. În fața unui astfel de neajuns nu ne rămâne alta de făcut, decât că aceea ce nu poate suplini fie-care pentru sine însuși, să facem cu puteri întrunite și să lucrăm pentru înființarea de biblioteci prelângă toate scoalele, așa ca copiii să se poată ocupa cătuși decât prelângă celelalte obiecte de propunere și cu cetitul de cărți morale și instructive. Dându-se copilului de timpuriu cărți bune și conducându-se din partea învățătorului tinerul bine, cu timp cetitul devine pentru el o necesitate, și prin urmare am pute conta mai mult la înaintarea și întărirea naționalității noastre pe viitor. Mai de parte înființându-se biblioteci cu cărți bine alese, instructive și morale prelângă religiositate, moralitate și pietate, ce totdeauna afirm că a contruibuit mult, ca poporul român, cu toată vitregitatea timpului ce a trecut preste el, să rămână popor român, i s'a dat tineretului și mai târziu poporului o înlesnire în cunoascerea culturai române, și prin aceasta facem, ca limba noastră să trăiască printre diferitele popoare ce ne împresoară și ce caută a ne apesa din toate părțile; mulțămită bravilor conducători ai nostri ce totdeauna au stat la culmea misiunilor.

Poate că a'și abusa prea mult de bunăvoință, dacă a'și merge mai departe, de aceea las cestiunea aceasta spre aprețiere stimatei lectori și mă voi mulțămii de aș pute atrage atențiunea onoraților domni! care ar binevoi a sprigini modestul început al bibliotecii scoalei noastre; precum și a aduce cea mai adencă mulțămită

„comitetului Asociațiunei tranne“, care comitet având puse la dispoziția sa, din bunăvoință și generositatea d-lui I. M. Riurean din Bucuresci mai multe broșuri, binevoi a destina pentru biblioteca scoalei române din Bran 15 bucăți și anume: 1) Istorioare pentru copii, 2) Noue istorioare pentru copii, 3) Datoriile copiilor către părinți, 4) Cele 2 surori, 5) Familia creștină, 6) Privighitoarea, 7) Mielul, 8) Inelul găsit, 9) Rosarul, 10) Oușele pascilor, 11) Emigranții la Brasilia, 12) Cei 2 frați, 13) Rosa de Tanenburg, 14) Franklin (Opere alese), 15) Conferența asupra economiei. Pentru care bunăvoință și dar frumos i se aduce mulțămită atât comitetului Asociațiunei tranne, cât și generosului domn I. M. Riurean, cu aceea rugare de-a nu fi uitați și în viitor de prețuita-le atențiune.

* (Soartea învățătorilor în Ungaria). Cetim în „Pester Lloyd“ că învățătorii din Waitzen dela 15 Martie încoace n'au primit nici o grosiță din lefele lor. Spre a pute trăi au fost siliți a se da pe mâinile usurarilor, împrumutând dela acestia bani cu percente înmiite. Inspectorul de scoale auzind de aceste împrejurări târziu în sedința ultimă a comisiunei administrative le-a făcut acesteia cunoscute, carea apoi a decis, a se da primariului din Waitzen mandatul categoric, ca în 14 zile să solvească învățătorilor lefele restante, căci la din contră va fi depus din oficiu.

* (Vot de încredere). „Zastava“ publică în numărul seu dela 30 Maiu, în fruntea foaiei un vot de încredere, subscris de 692 Sârbi și dedicat deputaților Dr. M. Polit, M. Dimitrievic, M. Szabovlievic și A. Hagic pentru atitudinea lor în dietă cu ocasiunea desbaterei legii pentru întroducerea limbei maghiare în scoalele elementare.

* (Răpire și omor). „M. P.“ spune într'o notiță intitulată „Moartea unui usurariu“: În comuna Sohatul de jos, comit. Clujului, s'a aflat Maurițiu Horovicz, vestitul usurariu, Joi dimineața (în 24 l. c.) sugrumat în pat. Horovicz era cel mai crudel vampir în ținutul acela, el lucra câte odată și cu câte o mie la sută. Pe mulți economi cu moșie 'i-a făcut cerșitori. Cine cădea odată în ghiarele lui era perdut pentru totdeauna. E lucru de mirat, că muierea sa, soacrăsa și o moașe (cu o di mai nainte muierea lui născu), care durmiau în odaia de alături, n'au simțit nimica; numai dimineața au băgat de samă omorul, după ce au intrat în odaia omorului. După cum se pare omorul s'a sevrșit de mai mulți inși și cu multă desteritate; hoții (răpitarii) au sugrumat pe usurariu cu brăcinarul lui, care era încătărămbat strins în giurul grumazului. Ucigașii au luat cu sine banii și prețioasele ce le au găsit și au rupt un număr mare de obligațiuni, lăsându-le împrăsciate pe jos. Unii sunt de credință că s'a format o bandă, a cărei scop este, a omori pe toți usurarii de-arëndul. Alții nu țin de probabil, că și la Horovicz s'ar fi întemplat cazul acesta presupus, de oare ce aici este un omor împreunat cu răpire ordinară. Dealtmintrea aceasta poate servi tuturor usurarilor de exemplu admonitoriu.

* (Cetatea Mantua) este inundată; în urma diposițiunilor făcute, se sperează că se vor pute feri pagube mai însemnate.

* (Vulcanul Aetna). Acest vulcan, care multă vreme a fost liniscit, a început acum de nou a lucra și a vërșă asupra împregiurimei torenți de lavă. Direcțiunea torentului este către riul Cantara.

* (Paza cereșelor). Spre a

ține vrabiile și alte paseri departe de cerasse trebuie spândurați vr'o câțiva raci în pomii de păzit. Mirosul putrejunei din raci sparie ori-ce pasere. Acest mijloc este foarte bun și pentru păzirea celorlalte fructe. Și mirosul de aiu (usturoiu) încă sparie vrabiile.

* (Cenușa) e mijlocul cel mai bun, prin carele se țin în depărtare furnicile de vase cu lapte, unsură, sau ori-ce altele, dacă respectivul vas se așează în cenușă sau să încungiuă fundul lui cu cenușă prin carea furnicile nu pot străbate să se suie pe oale etc.

* (Curechiul, varța) se poate scuti de omide dacă se samănă în giurul straturilor sau sementă de cânepă, sau tăbac rustic (*nicotiana rustica*).

Posta din urmă.

„D. Ztg.“ combate pe spriginitoriul dualismului, Kaiserfeld, care, apărând hegemonia maghiară în Austro-Ungaria contra progresistilor din Cislaitania, pune întrebarea, ce ar fi de făcut când Ungaria (Maghiarii) nu s'ar învoi cu programa progresistilor din Cislaitania, astfel: Să se susțină Austria cu puterea sau prin uniunea personală, pentru a o risipi în atâtea ruine câte naționalități sunt, și spre a deveni pradă pentru cine va ave poftă de-a pune mâna pe ea.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Berlin, 6 Iunie n. „Nordd. Allg. Ztg.“ constată că împăratul va amnestia cu ocasiunea nunței de aur pe mai mulți, luând în considerare pe cei condamnați pentru lesa maiestatei.

Filipopol, 6 Iunie n. Raport de la „Pol. Cor.“: Directoriul Rumelei răsăritene a confirmat toate denumirile, sevrșite de Vitalis, comandantul suprem al miliției.

Constantinopol, 6 Iunie n. Delegații grecesci sosesc în Constantinopol în săptămâna viitoare, pentru a tracta în cestiunea graniței.

Constantinopol, 6 Iunie n. Principele Lobanoff, fiind întrebat de Poartă, a declarat de apocrif discursul de despărțire al generalului Stolypin.

Posta Redacțiunei.

Domnului I. P. Pancota. Mai mult succes veți ave D-Voastră, cari nu sânteti mulțămii cu învățătoriu, dacă veți face arătare la organele competente.

Introducerea limbei maghiare în scoalele elementare. Cestiunea este în foia noastră destul discutată, discursurile din dietă, ce continuăm a le publica, revarsă din toate punctele de vedere lumină asupra acestei cestiuni de altcum prea importante. Articuli nepublicăți nu se înapoiază.

„Perirea ta din tine Israile.“ Credem că va fi mai bine a numai da ansă la o nouă polemie.

Bursa de Viena

din 6 Iunie n. 1879.

Metalicele 5%	67 55
Împrumutul naț. 5% (argint)	69 20
Împrumutul de stat din 1860	126 60
Acțiuni de bancă	830 —
Acțiuni de credit	265 50
Argint	—
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 25 1/2
Valuta nouă imperială germană	67 —
London	116 —

Economic.

Sibiu, 3 Iunie n. Pro hectolitru: Grâu, fl. 4.70—5.50; Grâu secăreș, fl. 3.80—4.40; Săcară fl. 3.—3.40; Orz fl. 3.40—; Ovș fl. 1.70—2.10. Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Sementă de cânepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de pâne fl. 3.50; Slănină fl. 25—30; Unsoare de porc fl. 25—27.50; Său brut pro 50 chilo fl. 16; Său de luminări fl. 22.50—; Luminări de său 50 chilo fl. —28; Săpun fl. 20.—; Fân 50 chilo fl. 0.60—0.70. Căneapă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vërtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirit pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —44 cr.; Carne de vițel 38— cr. carne de porc 40— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Mediaș, 29 Maiu n. Pro hectolitru: Grâu fl. 4.40—5; Grâu secăreș fl. 3.40—4; Săcară fl. 2.50—3; Ovș fl. —2; Cucuruz fl. 2.30—2.50; Sementă de cânepă cu fl. 5—6; Fasole fl. 3.50—4; Cartofi fl. 1.50—2; Fân fl. 1.40—1.60; Căneapă fl. 38—42; Slănină pro 100 chilo: fl. 60—65; Unsoare de porc fl. —70; Său

de lumină 1 fl. 40—52; Spirt pro grad 9 cr.; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc 40— cr. carne de vițel cr. 40—44; ouă 7 de 10 cr. Tergul de ață a fost esecut, de-aceia și prețurile fructelor a scăzut tare. Timpul e foarte frumos.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.”

Licitațiuni: în 21 Iunie imob. d-nei Rosina Starz în Brașov (trib.); în 13 Iunie imob. lui Sigismund Cseh în Sz. Odorheiu (trib.); în 30 Iunie imob. lui Carol Eduard și Edmund Brestowski în Bistrița (trib.); în 10 Iunie imob. d-nei Carol Szabo în Sz. Odorheiu (trib.); în 3 Iulie și 4 August imob. Annei Mihály în Kaszon-Iakob-Falva (trib. Cicserdă); în 26 Iunie și 26 Iulie imobilele rămasului după Ludovic Kovacs în Bözö-Ujfalu; în 1 Iulie și 1 August imob. lui Petru Gal în Beta (trib. Sz. Odorheiu); în 28 Iunie și 2 August imob. Mariei N. Gologan în Săcele (trib. Brașov); în 9 Iunie și 9 Iulie imob. lui Eduard Iosefi în Mediaș (judec. cerc.); în 27 Iunie și 27 Iulie imob. Rosei Nagy în Zabola (trib. K. Oșorheiu); în 4 Iulie imob. lui Sandu Șanca în Toplița (judec. cerc. Sas-Reghen); în 20 Iunie imob. lui Ioan și Irma Pop în Riuac (judec. cerc. Năsăud).

Rațiociniul comitetului balului român din Viena.

(2 Urmare).

5. Borgo-Prund (19 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Dr. Nicolau Hanganuț: DD. George Ciato, jude reg. 1 fl., Ioan Buzdug, adm. prot. 1 fl., Atanasie Ușeriu, econom 1 fl., Moise Pop, preot 1 fl., Teodor Vrășmaș, preot 1 fl., Albert Wachsmann, apot. 1 fl., Pavel Beșă, econom 1 fl., Haltrich, fabr. de hârtie, 1 fl., Solymosi Miklos 10 cr., Ioan Tunariu, propriet. 1 fl., Georgiu Gheorghică, învăț. 50 cr., Ioan Trif, cancelist 2 fl., Dr. Nicolau Hanganuț 5 fl., Simion Monda, preot 1 fl., Iacob Oana, secret. 50 cr., Sever Orban, preot 90 cr.

6. Făgăraș (11 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Ioan Turcea: DD. Ioan Turcea, v.-notar com. 1 fl., Ioan Roman, adv. 2 fl., Vasile Literat, locot. 1 fl., Vasile Pop, proprietar 2 fl., Ioan Cîntea, cancel. jud. 1 fl., Trombițaș, supr.-locot. 1 fl., Florea Iuon, asesor 1 fl., Ioan Cepeș, concep. adv. 1 fl., Ioan Grama, adv. 1 fl.

7. Hațeg (12 fl. 40 cr.)

Prin colecta d-lui Bucur Popoviciu: DD. Bucur Popoviciu, comerț. 1 fl., Stefan Selariu, comerț. 2 fl., Nicolae Teodosiu, comerț. 1 fl., Ioan Baci, comerț. 1 fl., Paul Oltean, învăț. 50 cr., Th. Popescu 50 cr., Maria Romea 1 fl., Maria Nandra 1 fl., Fira Făgăraș 1 fl., Alesandru Serafim, not. 1 fl., Stefan B. Popoviciu 1 fl., B. Densușan 1 fl., S. Borha, avocat 50 cr., Dariu, preot 20 cr.

8. Mureș-Oșorheiu (8 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Antoniu Stoica: DD. Antoniu Stoica, jude la tabla reg. 4 fl., Demetriu Făgărașan 2 fl., Mateiu Pop, asesor la tabla reg. 2 fl.

9. Mercurea (10 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Ioan Droc, protop.: DD. Ioan Droc, prot. 5 fl., N. Ciugudian 5 fl.

10. Orăștie (9 fl. 50 cr.)

Prin colecta d-lui Ioan Mihai: DD. Ioan Mihai 2 fl., Laurian Bercian, not. cerc. 2 fl., Procopiu Herlea, not. cerc. 1 fl., Iosif de Orbonaș, subj. cerc. 1 fl., Corvinus 50 cr., Georgiu Baci, comerț. 1 fl., Nicolau Popoviciu, protop. 2 fl.

11. Petroșeni (12 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui prot. Stefan Redic: DD. Marcu Moldovan, not. cerc. 3 fl., Ioan Brinzea, învăț. 1 fl., Simion Blasiu, loc. c. reg. 3 fl., Petru Burlec, paroch 1 fl., Aron Stanea, paroch 1 fl., Stefan Redic, prot. 3 fl.

12. Reșița-Montană* (27 fl.)

Prin colecta d-lui jude reg. Iuliu Petric: DD. Iuliu Petric, jude reg. 5 fl., August Gontean, not. cerc. 3 fl., Ioane Marcu, docent 3 fl., Ioan Budințan, avocat 5 fl., Ioan Popoviciu, notar 3 fl., Stefan Anto-

* Colecta de 27 fl. din Reșița montană se scotese sub Ungaria.

nescu, jude adm. 2 fl., Dimitrie Antonescu, avocat 3 fl., Georgiu Crăciun, not. com. 1 fl., Ioan Iancovits, subj. reg. 1 fl., Arnold Pinkup, esecut reg. 1 fl.

12. Roșia-Montană (15 fl. v. a.)

Prin colecta d-lui Amos Popescu, not. com.: DD. Ioan Muntean, not. cerc. 1 fl., Alesandru Danciu, jude com. 1 fl., Samuilă Ebergenyi, jude com. 1 fl., Romul Gritta, esecut. cerc. 1 fl., Ioan Vlad, cassar 1 fl., George Bocaniciu, comis. 1 fl., Ioan Mahr, pract. la fond. de aur. reg. 1 fl., Iustinian Gritta, proprietar 1 fl., Ioan Ebergenyi, proprietar 1 fl., Ioanichiu Crișan, comerț. 1 fl., Iosif Giurca, propr. 1 fl., Alesandru Tobiaș, not. com. 1 fl., Iosif Draia, jude com. 1 fl., Amos Popescu, not. com. 2 fl.

(Va urma).

Nr. 86.

1—3

CONCURS.

Ne ivindu-se în urma concursului publicat în „T. R.” Nrii 39, 40 și 41 pentru parochia Teleag nici un concurent, prin aceasta se prelungește termenul concursului până la 17 Iunie a. c. v.

Emolumentele sunt tot cele publicate în concursul prim.

Doritorii de a compete la această parochie sunt poștiți a aterne suplicele lor instruite în înțelesul statutului organic și a dispozițiilor provisorice sinodale din 1873 la subsemnatul oficiu protopresbiterat în Paloș p. u. Cohalm.

Paloș, 15 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Teofil Gheaja m. p.
adm. ppesc.

Nr. 71—1879

3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei vacante de clasa a II în Câmpuri-Surdac, protopresbiteratul Iliei-Murșene, se escrie concurs în urma ordinațiunei preavenerabilului consistoriu archidiececesan dto 28 Martie 1879 Nr. 861 cu termen până la 17 Iunie 1879.

Emolumentele sunt:

1. Casa parochială cu grădină de 2 jugere 90°.
2. Un pământ arătoriu de 2 jug. și 800°.
3. Cimiteriul cu pruni în mărime de 1 jug. și 831°.
4. Dela fie-care din 200 familii câte două măsuri, — măsura de 22 copuri, — de cucuruz nesfărmit.
5. Dela 100 case câte o ȳ de lucru cu palmile, dela 80 case cu vitele.
6. Stola usuată dela 200 familii cari computeate toate în bani dau suma de 652 fl. v. a.

Doritorii de-a ocupa aceasta parochie vor avé așterne rugărilor instruite în sensul statutului organic și al dispozițiilor sinodale din anul 1873 la subscrisul până la termenul indicat.

Gurasada 12 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Alecsiu Olariu m/p.,
adm. prot.

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunei de paroch al II-lea în comuna bisericească Olpret protopresbiteratul Solnocului I în urma incuviințării preavenerabilului consistoriu prin ordinațiunea dto 24 Aprilie Nr. 1171 a. c. se escrie concurs până în 20 Iunie a. c. când va fi și alegerea.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- a) Ecclesia care aduce un venit anual de 30 fl.
- b) Dela 120 familii a 1 merță mălaiu sfărmit dau 120 fl.
- c) Dela 120 familii a 1 ȳ de lucru în preț de 48 fl.
- d) Celelalte venit stolarie fac 211 fl.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sunt avisați, concursul lor instruite în sensul statutului organic și a dispozițiilor sinodale, a le substerne subscrisului până în termenul sus indicat.

Dej în 13 Maiu 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

3—3 Ioan Bodea m/p.,
prot.

Nr. 122—1879.

3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan pre lângă neputinciosul paroch Sofroniu Brândușă în parochia de clasa Ia II-a gr. or. din Trapold protopresbiteratul tractului Sighișoara: se escrie prin aceasta cu concesiunea Preaveneratului consistoriu archidiececesan, dto 13 Martie 1879. Nr. 799. concurs cu terminul 17 Iunie st. v. a. c.

Emolumentele împreunate cu postul cestionat sunt toate beneficiile pa-

rochiale esclusive relutul lemnului de foc; și anume:

1. Casa parochială cu curte spațioasă și grădină.
2. Șase jugere de pământ; dintre cari trei jugere arătoriu, iar trei jugere fânaș, folosibile în tot anul.
3. Dela 80 familii române câte 20 litre cucuruz sfărmit.
4. Dela 42 familii neorustice câte o ȳ de lucru, și 17 cr. v. a. anualmint, și a
5. Venitele stolare îndatinate în protopresbiterat.

Concurenții au aștrămte subscrisului suplicele lor până la termenul indicat, instruite în sensul statutului organic și conform dispozițiilor sinodului archidiececesan din a. 1873 pentru regularea parochiilor § 16 p. d). Sighișoară, 28 Aprilie, 1879.

În conțelegere cu comitetul și sinodul parochial concernent.

Zacharie Boiu m. p.,
protop.

Prafurile musante lacsative din Elöpaták

conțin compozițiunile chimice solutive ale apelor minerale renumite din Elöpaták.

Un efect eminent au aceste prafuri la catar de stomach, spasmi de stomach, slăbiciune de mistuire, lipsa de apetit, arsură în gât, umflături de ficat și splină, îngroșarea ferei, petri în feare și gălbănare la respirarea grea și baterea de inimă, gazuri în testine, boala apei, hemoroide, la afecțiuni cataralice ale rerunchilor, a beșice și canalului de urină, în contra formării de nésip, la catare cronice și umflături ale matricei, curgere, dispozițiune la vërsare de sânge, la amefeli, suirea sângelui cătră cap și cătră piept.

Aceste prafuri întrec în efect atât sarea scumpă de Karlsbad, cât și prafurile lui Seidlitz.

Prețul unei scătuițe ce cuprinde 12 doze cu îndreptariul spre folosire cu tot 80 cr.

Depositul general: În Brașov la apotecariul Szava; în Sibiiu la F. A. Reissenberger, comerciant.

[13] 9—12

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomandă prin specialitățile lor renumite prin o esecutare foarte solidă, umblet ușor mare productivitate și treerat curat a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vërtej

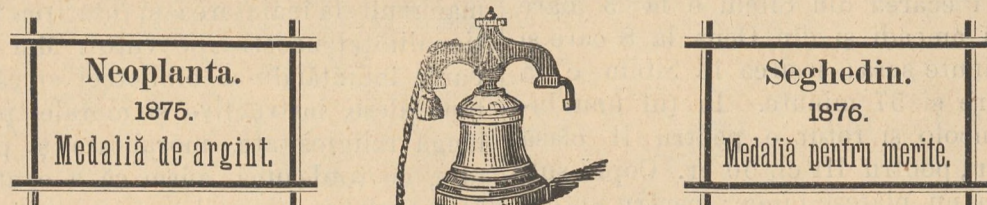
pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât locomobile cât și stabile. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paie, mori pentru sdrobot etc. etc.

Cataloage ilustrate în limbile țerei grătuite și franco.

[14] 15

CLOPOTE

DE TOATĂ MĂRIMEA

pe lângă hotărîrea prealabilă a sunetelor lor.

Cu deosebire recomandă clopotele găurite, inventate de dënsul, a căror sunet este mai adënc decât acelor de construcțiunea vechie și care, fiind de 100 punți sunt asemenea celor de 140 punți de construcțiunea vechie.

Se află totdeauna în deposit clopote, dela mărimea cea mai mică până la 50 chilogr., precum și de proasce portative și de mână.

Se recomandă pentru comande cât de multe

Antonie Novotny
în Timișoara.

[15] 11